

*М. А. Найдич, здобувач науково ступеню к.політ. н.
кафедри міжнародної інформації Східноєвропейського
національного університет у імені Лесі Українки*

*Науковий керівник: к.політ. н., доц. кафедри
міжнародної інформації СХУ ім. Лесі Українки
Митко А.М. (Україна, м.Луцьк)*

Побратимські взаємини міст України та Словацької Республіки

*Роботу виконано на кафедрі міжнародної
інформації СХУ ім. Лесі Українки*

***Naidych M.A. Relationship between sistier cities of Ukraine
and Slovak Republic. Short definition of "Sister Cities" is given,
the goal of the World Federation of twin cities is mentioned, Sister
Cities of Slovakia and Ukraine are determined, cooperation
activities within these cities is analyzed.***

*Keywords: World Federation of Twin Cities, Twin Cities,
Slovakia, Ukraine.*

*Актуальність дослідження. У сьогоднішньому
глобалізованому світі взаємозв'язки у різних галузях людської
діяльності між континентами, об'єднаннями держав, країнами,
містами та навіть їхніми районами, є надзвичайно важливими,
адже саме об'єднання зусиль надає змогу отримати найкращі
результати. Для України, претендентки на членство у ЄС,
важливим кроком до мети є розвиток ефективної взаємодії із
країнами союзу, зокрема із Словаччиною.*

*Мета дослідження – проаналізувати побратимські
взаємини між Словацькою Республікою та Україною. Для
досягнення мети поставлені такі завдання: визначити міста-
побратими Словаччини та України; проаналізувати діяльність
представників міст-побратимів.*

Міста-побратими – це міста (села), які можуть бути не пов'язані між собою ні географічно, ні політично, але підтримують тісну співпрацю з метою поглиблення людських контактів та культурних зв'язків.

Першими містами-побратимами у Європі стали німецьке місто Падерборн та французьке – Ле-Ман у 836. Ця практика була продовжена у Європейському Союзі після Другої Світової війни з метою розвинути у людей розуміння необхідності співпраці в межах транскордонних проєктів задля отримання взаємної вигоди [13].

У 1957 році заснована міжнародна неурядова організація Всесвітня федерація поріднених міст (World Federation of Twin Cities), мета якої – зміцнення дружніх зв'язків між містами різних держав. Штаб-квартира організації знаходиться у Парижі. У 1964 році була створена Асоціація по зв'язкам радянських та закордонних міст, вона увійшла до складу Союзу радянських спільнот дружби та була колективним членом ВФПМ.

Всесвітня федерація поріднених міст сьогодні нараховує понад 3,5 тисячі досить великих населених пунктів, які є її членами. Мають своїх побратимів і чимало українських міст [11]. Кількість міст-побратимів щороку збільшується, урізноманітнюються й форми співпраці між ними. Збагачуються форми і методи співробітництва зі своїми найближчими сусідами Словаччини. Найближчими не лише за територіальною ознакою, але й спільною історією, економічними й культурними зв'язками [2]. Робота щодо зміцнення дружніх стосунків та транскордонного співробітництва між Словацькою Республікою та Україною реалізується заради підвищення обізнаності, взаємопорозуміння, розвитку відносин між населенням країн.

У Посольстві Словацької Республіки в Україні наразі зареєстровано наступні міста-побратими: Братислава – Київ, Міхаловце – Ужгород, Сніна – Кременчук, Пухов – Біла Церква, Пряшів – Мукачево, Гуменне – Перечин, Шаля –

Могилів-Подільський, Стара Любовня – Свалява, Свіднік – Рахів, Банска Бистрица – Рівне, Жиліна – Дніпропетровськ [7].

Братислава – Київ

Київ приєднався до руху поріднених міст у 1961 році. У статті 7 «Статуту територіальної громади міста Києва», зареєстрованого Міністерством юстиції 2 лютого 2005 року, записано: «Київ може мати міста-побратими. Вибір міста-побратима здійснюється за рішенням Київської міської ради на основі двосторонніх угод».

У 1969 році Київ встановив братерські відносини зі столицею Словаччини Братиславою. У 1960-1970-і роки в Києві з'явилися вулиці, названі іменами поріднених міст, зокрема – Братиславська (1969 р.) також на честь міста-побратима названо кінотеатр «Братислава», та готель «Братислава» [1]. Ще у Києві споруджено Пам'ятний знак на честь міста-побратима Братислави.

Відповідно і у місті-побратимі є готель «Київ» та розташований пам'ятний знак дружби між столицею Словаччини та Києвом. Стовп заввишки близько 1,50 м, на якому є кілька написів, переважно словацькою мовою. З одного з них випливає, що «Київ простягнув братську руку», а Братислава іменується «сестрою». Українською написано слово «Київ». Поряд з написом – квітка та листок каштана [4].

Міхаловце – Ужгород

Вже не одне століття тісної співпраці об'єднує Міхаловце та Ужгород, населення двох міст співпрацює у торговій сфері, а також мають і родинні зв'язки. Хоча, незважаючи на це, офіційне партнерство між двома містами було встановлене лише у 2001 році за пропозицією словацької сторони.

Ужгородсько-міхаловецьке побратимство включає співпрацю між ужгородським дитсадком «Ластовічка» та «Матерською школою» у Міхаловце, приятельські взаємини підтримуються між гандбольними команди міст, ужгородські ансамблі неодноразово виступали на Днях міста Міхаловце

(«Земплінських славностях»), депутати Ужгорода часто відвідують футбольні турніри між командами депутатів з міст-побратимів Міхаловце [5].

У 2011 році з нагоди дня міста Ужгород приймав гостей з 9 міст-побратимів, у тому числі словацьких Кошіце й Міхаловець. На цьому святкуванні запрошеним була представлена скульптура «побратимського ведмедя», на тілі якого нанесені назви міст-побратимів Ужгорода та зазначено відстані до них [12].

Стара Любовня – Свалява

Більше 30 років жителі Сваляви підтримують дружні стосунки із містом – побратимом Стара Любовня (Словаччина). У рамках співдружності між містами здійснюється конкретна, неформальна, активна співпраця територіальних громад, громадських і національно – культурних об'єднань, мистецьких колективів, молодіжних організацій, установ освіти, спортивних організацій [8].

Тісна співпраця між містами-побратимами відбувається саме у спортивній галузі. Свалява – є містом-засновником і водночас учасником міжнародних молодіжних ігор міст-партнерів 4-х країн. Міста-побратими Стара Любовня (Словаччина), Свалява (Україна), Вшетін (Чехія), Нові Сонч та Полянець (Польща) підписали колективну угоду про почергове проведення у своїх містах міжнародних молодіжних ігор. Перші ігри були проведені у м. Стара Любовня, вони відбулися з 26 по 27 травня 2005 року під назвою «Партнерство-2005». Команди школярів і молоді змагалися у трьох вікових категоріях з окремих видів легкої атлетики, баскетболу і волейболу [9].

Традиційними є візити до міст-побратимів під час святкування Днів міста, де запрошена делегація виступає зі словами привітань та отримують Дипломи та пам'ятні медалі як Почесні громадяни міста.

Свіднік – Рахів

Як і інші міста-побратими України та Словацької республіки представники міст Свідніка та Рахова часто відвідують Дні міста свого побратима, де виступають із вітальними промовами у якості почесних гостей. Свіднік та Рахов співпрацюють у культурній галузі, зокрема, під час святкування Дня міста Рахова відбувся Міжнародний фестиваль культур у центрі Європи, у якому брали участь колективи художньої самодіяльності як українські, так і колективи з міст-побратимів Рахова, зокрема м. Свіднік (Словаччина) [3]. Часто і рахівські колективи виступають у Свіднику, наприклад, у 2006 р. Духовий оркестр самодіяльного творчого об'єднання «Фермата» були учасниками «Днів української культури» та фестивалю «Культурне літо» (2007 р.), де виступили з концертними програмами.

Жиліна – Дніпропетровськ

Угоду про співробітництво між місцевою адміністрацією міста Жиліна (Словацька Республіка) та міською радою міста Дніпропетровськ (Україна) було підписано 13 лютого 2003 року [6]. У цьому документі зазначено мету партнерства, а саме створення та поліпшення умов щодо подальшого розвитку і процвітання дружніх та економічних відносин між громадами [15], а також викладені чотири основних принципи взаємодії.

Під час візиту до Дніпропетровська депутат словацького парламенту, член міжпарламентської групи дружби Україна-Словаччина Мікулаш Крайкович заявив, що між Дніпропетровськом і його містом-побратимом Жиліна буде встановлена реальна, практична комунікація, а не лише формально підписана угода про побратимство. Також словацький депутат провів зустріч зі студентами Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара, які вивчають словацьку мову. Представником Словацької Республіки було зазначено, що у словацьких вузах

пройдуть презентації Дніпропетровського національного університету [10].

У 1962 році з ініціативи Всесвітньої федерації поріднених міст було прийнято рішення відзначати щороку, починаючи з 1963 року, в останню неділю квітня, Всесвітній день поріднених міст. З нагоди свята, який цього року припав на 28 квітня, у Західно-Дніпровському центрі професійно технічної освіти пройшла презентація учнівських дослідницьких робіт – під назвою "Міста побратими Дніпропетровська"

Сніна – Кременчук

Словацьке місто Сніна значиться як місто-побратим Кременчука ще з 1965 р., але контакти з ним фактично були втрачені. Взагалі про 20-тисячне містечко Сніна у Кременчуці мало що відомо.

Пухов – Біла Церква

11 вересня 2004 р. Було укладено Договір «Про співпрацю і партнерство між містами Біла Церква (Україна) та м. Пухов (Словаччина)»

Пряшів – Мукачево

В межах співпраці міст-побратимів проводяться різноманітні конференції та спортивні змагання, наприклад, у Пряшеві (2010 р.) відбулася міжнародна конференція міст-побратимів «Спорт - творець позитивних якостей».

Отже, Україна і Словацька республіка за різними даними мають від 11 до 15 міст-побратимів, але нажаль, можемо констатувати, що це побратимство у більшості випадків є лише номінальним і фігурує лише на папері. Ті ж контакти, які підтримуються містами-побратимами, мають спортивний та культурний характер, практично усі міста відправляють свої делегації із вітаннями до Дня міста свого побратима. При аналізі зібраних матеріалів можна зробити висновок, що найбільших успіхів у розвитку побратимських стосунків досягли представники міст Жиліна та Дніпропетровська. Тому

іншим містам України, які мають задокументовані свідчення про готовність співпрацювати, слід брати з них приклад.

Джерела:

1. Братиславська вулиця. – Веб-енциклопедія Києва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wek.kiev.ua/uk/>.

2. Гарагонич В. Україна на шляху до Європейського Союзу можливості використання досвіду Словацької Республіки. / В. Гарагонич // Человек и общество. Интернет-журнал для оригинальных исследований и теоретических исследований в области социальных наук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.saske.sk/cas/zoznam-gosnikov/2011/1/5913/>.

3. Закарпатський Рахів відзначив свою 564-ту річницю закарпаття онлайн. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakarpattya.net.ua/News/83153-Zakarpatskyi-Rakhiv-vidznachyv-svoiu-564-tu-richnytsiu>.

4. Козюпа І. У Братиславі стоїть пам'ятний знак дружбі з Києвом / І. Козюпа // Gazeta.ua 15.04.2013 19:00 . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/ls-travels/_u-bratislavi-stojit-pam-yatnij-znak-druzhibi-z-kievom/493067.

5. Літераті Т. Побратими Ужгорода зустрінуться у День міста / Т. Літераті // Газета ужгородської міської ради і виконкому № 35 (659). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta-uzhgorod.com/?p=2002>.

6. Офіційний Інтернет-портал Дніпропетровської міської ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dniprorada.gov.ua/mistapobratimi#spoiler_0.

7. Посольство Словацької Республіки в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovakia.kiev.ua/site/ua/slovakiukr/>.

8. Сайт міста Свалява. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svaliava.osp-ua.info/?ch=3&fl=investpolit>.

9. Свалява – засновник і учасник міжнародних молодіжних ігор міст-партнерів 4-х країн. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://fri.net.ua/node/342>.

10. Словацкий депутат вытянет Украину в Европу через Днепропетровск. vn – інформаційне агенство. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://videonews.com.ua/news/view/25036>.

11. Сьогодні Всесвітній день поріднених міст та День охорони праці. – День. – 28 квітня, 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://day.kiev.ua/uk/news/280413-sogodni-vsesvitniy-den-poridnenih-mist-ta-den-ohoroni-praci>.

12. Ужгород: "Побратимський ведмедик" став знаком "нульового" кілометру. - Усі Новини Закарпаття, України та світу 19 вересня 2011, 12:33. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://karpatnews.in.ua/news/28815>.

13. Charles Stephen, Joint Report by Inverness City Manager and Chairman, The City of Inverness TownTwinning Committee, Inverness City Manager, 20 November 2008. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.highland.gov.uk/NR/rdonlyres/1C07A195-EF04-454D-81B8-ADAE15058FC/0/ICC9908.pdf>.